

تحلیل محتوای سطح پویایی کتاب درسی شیمی (۱) پایه‌ی دهم در مقطع متوسطه دوم براساس تکنیک ویلیام رومی

آوا کندری، اعظم قادری روسنگ

دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان مشهد (نویسنده مسئول)

Daryakondori@gmail.com

۱- دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان مشهد

a.ghaderi.r.14@gmail.com

چکیده

هدف از پژوهش حاضر سنجش و تحلیل محتوای کتاب درسی شیمی (۱) پایه‌ی دهم در مقطع متوسطه دوم سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰، از منظر فعال یا غیرفعال محتوای کتاب، بر اساس تکنیک ویلیام رومی، است. جامعه آماری کتاب درسی شیمی (۱) پایه‌ی دهم است و نمونه آماری به شیوه تصادفی فصل ۲ کتاب انتخاب گردید. روش پژوهش از نوع تحلیل محتوای کمی و روش آماری توصیفی است. جملات متون و تصاویر و سوالات فعالیت‌های نمونه، تجزیه و تحلیل گردید و در مقوله و کدهای مرتبط به خود قرار گرفت. از نظر ویلیام رومی محتوایی مطلوب و فعال است که ضریب درگیری آن بین ۰/۴ و ۱/۵ باشد، محدوده‌ی پایین‌تر از ۰/۴ بیانگر غیرفعال بودن و بالاتر از ۱/۵ بیانگر درگیری بیش از توان دانش‌آموزان است که هر دو نامطلوب هستند. یافته‌های پژوهش نمایان ساخت که ضریب درگیری دانش‌آموزان در متون کتاب ۰/۲۸، تصاویر ۰/۴۵ و سوالات فعالیت‌ها ۱/۶۷ است. که بیانگر این است که متون و تصاویر کتاب غیرفعال اند و سوالات فعالیت‌ها درگیری بیش از توان دانش‌آموزان را ایجاد می‌کنند، بنابراین هر سه نامطلوب اند.

واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، تکنیک ویلیام رومی، کتاب شیمی (۱) پایه‌ی دهم، ضریب درگیری دانش‌آموزان، فعال یا غیرفعال بودن

۱- مقدمه

تفکر، دانش و پویایی ملی، رکن اصلی رشد و پیشرفت شهروندان به‌شمار می‌آید (کامیابی، ۱۴۰۰). بر این اساس عالی‌ترین هدف آموزش و پرورش در تمامی سطوح ایجاد تفکر و توانایی در حل مسئله و خلاقیت در یادگیرندگان است. (قریب، ۱۳۹۰) پژوهشگران معتقدند که در جهت پرورش تفکر باید فرصت لازم را در اختیار دانش‌آموزان قرار داد و تا حد امکان، آن‌ها از فرآیندهای قالبی و از پیش تعیین شده بر حذر داشت (صالحی عمران، چهارباشلو، ۱۳۸۹) تا یادگیری مبتنی بر تفکر و تامل رخ دهد، یادگیری تاملی، سازنده‌گرا می‌کوشد تکرار، مشق و کوشش مستقیم برای یادسپاری متن در مدرسه را با فرایندهای فکری پر تلاش جایگزین نمود (آقازاده، ۱۳۹۰). است. در حقیقت، مهارت تفکر این امکان را برای فرد بوجود می‌آورد که حقیقت را از میان اطلاعات به هم گسیخته جست و جو کند (گودرزی، ۱۳۹۵)

همزمان با نهادینه شدن نقش و اهمیت تعلیم و تربیت در توسعه جوامع و رشد و بالندگی نسل جوان و نوجوان، تلاش‌های بسیاری برای قانونمند نمودن این فرآیند مهم آغاز شده و تعلیم و تربیت به شاخه‌های متعددی تقسیم شده است. در این میان، برنامه‌های درسی به مثابه قلب نظام تعلیم و تربیت و ابزاری در جهت دست‌یابی به اهداف آموزش و پرورش در سیستم تعلیم و تربیت کتاب‌های درسی می‌باشد که همانند رسانه‌ای همه‌روزه معلمان و دانش‌آموزان از آن استفاده می‌کنند (تریپول^۱ و همکاران، ۲۰۰۵) از آن‌جا که

^۱ Trepule